

آلمان: وحدت دوباره دو تاریخ

سال‌ها طول کشید اما اکنون دانش‌آموزان سراسر کشور روایت مشترکی از تاریخ را می‌خوانند که زندگی روزانه و جنبش‌های مخالف آلمان شرقی سابق را ارزیابی می‌کند.

توماس شنی

روزنامه‌نگار ساکن برلین

هنگام شروع سال تحصیلی ۱۹۹۱ خبر شگفت‌انگیز اتحاد دو آلمان به کلاس‌های درس ایالت‌های «جدید» آلمان شرقی سابق رسید. آلمان دوباره متحد شده بود. ولی برنامه‌های مدارس همچنان متفاوت بود. در نتیجه برنامه درسی آلمان غربی بر آلمان شرقی نیز تحمیل شد. کتاب‌های تاریخ آلمان شرقی پذیرفته نشد، زیرا کاملاً نمایانگر ایدئولوژی رژیم سرنگون شده بود.

فوک پینگل نماینده مدیر مؤسسه جورج اکریت برای تحقیقات بین‌المللی کتاب‌های درسی (صفحات گذشته را ملاحظه فرمایید) می‌گوید: «ناشران به سرعت کتاب‌های جدید عرضه کردند، ولی آنها تنها چاپ جدیدی از کتاب‌های نوشته شده در دهه ۱۹۸۰ آلمان غربی بودند که بخشی در مورد اتحاد مجدد دو آلمان به آنها اضافه شده بود. این کتاب‌ها به هیچ وجه بیانگر تصویری نبود که اهالی آلمان شرقی از تاریخ خود داشتند. سرشت سرکوبگر رژیم کمونیستی و عضویت آلمان شرقی در جرگه کشورهای حامی شوروی مورد تأکید قرار گرفته بود. اتحاد مجدد به‌عنوان رویدادی مثبت مطرح شده بود، بی‌آنکه به امیدهای بربادرفته ساکنان آلمان شرقی اشاره‌ای شده باشد.

نگاه بدون حسرت به گذشته

آموزگاران قسمت شرقی مجبور بودند در فاصله یک‌سال روایتی کاملاً متفاوت از تاریخ را تدریس کنند. آندره‌اشوارمر که تاریخ را در ایالت شرقی تورینگن تدریس کرده است، می‌گوید: «بسیاری از آنها نمی‌دانستند چگونه به دانش‌آموزانشان توضیح دهند چرا حقایق دیروز، امروز دیگر ارزشی ندارند. آن آموزگاران تمام اعتبارشان را از دست دادند و مجبور شدند از حرفه خود کناره‌گیری کنند.»

در اواسط دهه ۱۹۹۰ وزرای آموزش ایالات شرقی که مسئول نظارت بر برنامه‌های درسی نظام فدرال بودند، فعالیت را برای ایجاد تغییرات آغاز کردند.

والتر فونکن رئیس Volk Und Wissen (مردم و دانش)، بزرگ‌ترین ناشر کتاب‌های درسی در ایالات شرقی واقع در برلین می‌گوید: «بسیاری از آموزگاران در شرق تقاضا کردند که ما کتاب‌هایی در اختیارشان بگذاریم که کمتر تبعیض‌آمیز باشند و ما در سال ۱۹۹۵ چنین کردیم.» انتشارات در زمان وابستگی به رژیم کمونیستی در سال ۱۹۹۴ توسط کرنلسن اداره می‌شد

که انتشاراتی واقع در آلمان غربی بود.

فونکن می‌گوید: «مسئله تنها نگارش کتاب درسی برای مردمی که حسرت زندگی گذشته در آلمان شرقی را دارند، نیست. بلکه مسئله نگاه موشکافانه‌ای به زندگی اشخاص برای شناخت تمامی جنبه‌های جامعه آلمان شرقی است. به‌عنوان نمونه بخشی باید به بیان تفاوت نقش زنان در جوامع آلمان شرقی و غربی بپردازد و یادآور شود که تعداد زیادی از زنان در شرق جزو نیروی کار هستند و با ذکر دلایل سیاسی و تاریخی علت تمایل زنان در غرب را برای ماندن در خانه بیان کند.»

سال گذشته ایالت براندنبورگ برای اولین بار پس از سال ۱۹۹۱ به‌طور رسمی برنامه درسی تاریخ را مورد تجدید نظر قرار داد. بیشترین حجم تاریخ به زندگی روزانه، دوره‌نازی‌ها و سوزاندن یهودیان اروپا توسط آلمان نازی، مقایسه بین نازیسم و استالینیسیم و همچنین چگونگی کمک جنبش‌های مردمی برای سرنگونی رژیم کمونیستی اختصاص یافته است.

بحث تحریک‌آمیز

پینگل می‌گوید: در آلمان شرقی ناسیونال سوسیالیسم (ایدئولوژی حزب نازی) به‌عنوان نوعی ناهنجاری در نظام سرمایه‌داری بیان شده است. این جنبش به روشنی با استالینیسیم مقایسه نشده و در مورد اردوگاه‌ها و قربانیان‌شان چندان صحبتی به میان نیامده است و جنبش‌های مخالف نیز ذکر نشده‌اند.

وی می‌گوید: حال اکثریت مورخان آلمانی بر روایت مشترکی از تاریخ آلمان شرقی اتفاق نظر دارند. از آنجا که نسل‌های جدید تاریخی را که به آنها تدریس می‌شود، تجربه نکرده‌اند کتاب‌های درسی در مورد افزایش جنبش‌های مردمی در سال ۱۹۸۹ بحث می‌کنند و با استفاده از منابع و گزارش‌ها نشان می‌دهند که جوانان آلمان شرقی اتحاد مجدد را چگونه تجربه کردند. او می‌گوید: این روش آزاد تدریس بیانگر حقیقت واحدی نیست، بلکه دیدگاه‌های متفاوتی را نشان می‌دهد. این روش در پی ایجاد انگیزه برای بحث در کلاس درس است.

امکانات نگهداری کودکان در آلمان شرقی سابق، به زنان فرست می‌داد تا راحت‌تر کار کنند

